MALTA

QORTI TAL-MAGISTRATI (MALTA)
BHALA QORTI TA' GUDIKATURA KRIMINALI

MAGISTRAT DR.
EDWINA GRIMA

Seduta ta' l-14 ta' Lulju, 2010

Numru. 154/2009

Il-Pulizija
(Spettur Maurice Curmi)

vs

George Debono ta' 49 sena, bin il-mejjet Mario u l-mejta Maria Victoria nee' Zammit imwieled B'Kara fid-9 ta' Mejju 1959 u joqghod 13, Dar il-Hena, Triq Karm Sammut, B'Kara detentur tal-karta ta' l-identita' numru 330859(M)

Il-Qorti;

Rat l-imputazzjoni migjuba kontra l-imputat George Debono akkuzat talli f'Settembru 2008, f'dawn il-Gzejjer, b'mezzi kontra il-ligi, b'qerq u ingann jew billi wera haga b'ohra sabiex igieghel titwemmen l-ezistenza ta' intraprizi foloz, jew ta' hila, setgha fuq haddiehor, jew ta' krediti

immaginarji, jew sabiex iqanqal tama jew biza’ dwar xi grajja kimerika, ghamel qligh ta’ aktar minn mitejn u tnejn u tletin ewro u erbgha u disghin centezmu (€232.94) izda mhux iktar minn elfejn tlett mija u disgha u ghoxrin ewro u sebgha u tletin centezmu (€2329.37) ghad-dannu tal-kumpanija Red October Co. Ltd., ai termini ta’l-artikoli 308, 309 u 310(1)(b) tal-Kodici Kriminali, Kap 9 tal-Ligijiet ta’ Malta.

U aktar talli fl-istess zmien, lok u cirkostanzi approprja ruhu billi dawwar bi profitt ghalih jew ghal persuna ohra minn haga ta’ haddiehor li kienet giet fdata jew ikkunsinjata lilu taht titolu li jgib mieghu l-obbligu tar-radd tal-haga li jsir uzu minnha specifikat ghad-detriment tal-kumpanija Red October Co. Ltd., ai termini ta’l-artikoli 293 u 294 tal-Kodici Kriminali, Kap.9 tal-Ligijiet ta’ Malta.

Rat id-dokumenti u l-atti kollha ta’ dan il-procediment

Rat l-kunsens ta’l-Avukat Generali tat-23 ta’ Frar 2009 sabiex dana l-kaz jigi trattat u deciz bil-procedura sommarja.

Semghet il-provi.

Semghet trattazzjoni.

Ikkunsidrat,

Illi l-imputat jinsab akkuza bir-reat tal-frodi jew truffa ai termini ta’l-artikoli 308, 309 u 310 tal-Kapitolu 9 tal-Ligijiet ta’ Malta, kif ukoll dak ta’l-misapproprjazzjoni ai termini ta’l-artikoli 293 u 294 tal-Kodici Kriminali. Il-Prosekuzzjoni tallega illi dana sehh meta l-imputat hareg cekk favur l-parti leza rapprezentanti hlas ghal xi merkanzija li giet lilu ikkonsenjata, meta kien jaf li ma kellux bizzjjed fondi fil-kont bankarju sabiex jigi onorat dana ic-cekk. L-imputat minn naha tieghu jinsisti illi c-cekk ma issarrafx peress illi huwa kien ghamel *stop payment* fuq l-istess, liema ordni ghal *stop payment* kienet ftit wara tnehhiet minnu u ghalhekk jikkontendi illi l-parti leza setghet ipprezentat l-istess cekk il-bank ghal hlas. Fil-fatt huwa jinsisti illi ma

riedx ihallas lil parti leza ghal merkanzija ikkonsenjata lilu minhabba kwistjoni li huwa kellu mad-Dipartiment tad-Dwana fuq l-istess u li minhabba f'nuqqas da parti tal-parti leza li jghaddulu d-dokumentazzjoni necessarja sabiex jghaddieha lid-Dipartiment huwa spicca wehel xi multi.

Illi mix-xhieda ta' Audrey Ghigo, rapprezentant tal-HSBC Bank Malta plc, u mid-dokumenti minnha esebiti jirrizulta illi fil-fatt l-imputat ma kellux fondi fil-kont tieghu tant illi mill-istatement tal-kont bankarju esbit bhala Dokument AG1, jirrizulta illi f'dak il-perijodu ta' zmien u cioe' fis-sajf ta'l-2008 hemm diversi cekkijiet li jidhru li gew irritornati u mhux imsarrfa. L-istess xhud tindika wkoll illi c-cekk gie *referred to drawer* minhabba li ma kienx hemm fondi fil-kont u ma jirrizultax illi l-imputat kien ta xi struzzjonijiet ghal xi *stop payment* fuq l-istess jew li tali ordni giet irtirata minnu[1].

Illi jidher illi minhabba xi bilanc li ghad hemm dovut mill-imputat favur is-socjeta Red October Co. Ltd, gew istitwiti xi proceduri civili li ghadhom pendenti. Inoltre l-imputat jiddikjara illi huwa lest li ihallas lill-parti leza u qatt ma irrifjuta li jaghmel dana wara li tigi risolta id-divergenza li kien hemm bejniethom ghar-rigward tal-multi li wehel mad-Dipartiment tad-Dwana.

Illi l-Qorti tistqarr minghajr tlaqliq illi dina l-kwistjoni pendenti bejn il-partijiet ghandha indoli purament civili u ma tirraviza l-ebda responsabbilta penali min-naha ta'l-imputat dwar l-azzjonijiet minnu mehuda. Dana qed jinghad ghas-segwenti ragunijiet

<u>IL-LIGI</u>

Biex jissussti ir-reat tal-frodi jew truffa gie ritenut kostantement fil-gurisprudenza u fis-sentenzi tal-Qrati taghna illi iridu jinkonkorru diversi elementi. Ibda biex irid ikun hemm ness bejn is-suggett attiv u is-suggett passiv tar-reat u cioe' bejn minn qieghed jikkometti ir-reat u il-

[1] Ara xhieda ta' Audrey Ghigo a fols. 21 u 38 tal-process u id-Dokument AG1 a fol.24 et. seq.

vittma. Hemm imbaghad l-element materjali ta' dana ir-reat u cioe' l'uzu ta' ingann jew raggieri li jwasslu lil vittma sabiex isofri it-telf patrimonjali. Finalment huwa necessarju li jkun hemm l-element formali tar-reat konsistenti fid-dolo jew fl-intenzjoni tat-truffatur jew frodatur li jinganna u dana sabiex jikseb profitt jew vantagg ghalih innifsu. Jekk xi wiehed jew iktar minn dawn l-elementi huma nieqsa, allura ir-reat tat-truffa ma jistax jisussisti. Illi f'sentenza moghtija mill-Qorti ta'l-Appelli Kriminali (per Imhallef Carmel. A. Agius) deciza fit-22 ta' Frar 1993, fl-ismijiet Il-Pulizija vs Charles Zarb, il-Qorti ghamlet esposizzjoni ferm preciza studjata u dettaljata ghar-rigward ta'l-elementi ta' dana ir-reat. Il-Qorti bdiet sabiex esprimiet ruhha b'dan il-mod ghar-rigward ta' dana ir-reat:

"Id-delitt tat-truffa huwa l-iprem fost il-kwalitajiet ta' serq inproprji u hu dak li fl-iskola u fil-legislazzjoni Rumana kien maghruf bhala steljolat u li jikkorrispondi ezattament ghat-truffa tal-Codice Sardo, ghal frodi tal-Kodici Toskan, ghal Engano jew Estafa fil-kodici Spanjol, ghal Bulra f'dak Portugiz, u ghal Esroquerie fil-Kodici Francis … Id-disposizzjonijiet tal-Kodici taghna li jikkontemplaw ir-reat ta' truffa kienu gew mehuda minn Sir Adriano Dingli mill-paragrafu 5 ta'l-artikolu 430 tal-Kodici delle Due Sicilie li hu identiku hlief ghal xi kelmiet insinjifikanti ghal Kodici Franciz (artikolu 405) avolja dan, il-Kodici delle Due Sicile, it-truffa kien sejhilha Frodi …..". Skond gurisprudenza kostanti, l-ingredjenti ta'l-element materjali ta' dan id-delitt ta' truffa, huma dawn li gejjin.

Fl-ewwel lok bhala suggett attiv ta' dan id-delitt jista' ikun kulhadd.

Fit-tieni lok il-Legislatur, aktar mill-interess socjali tal-fiducja reciproka fir-rapport patrimonjali individwali, hawn qed jittutela l-interess pubbliku li jimpedixxi l-uzu ta'l-ingann u tar-raggieri li jinducu bniedem jiddisponi minn gid li fil-kors normali tan-negozju ma kienx jaghmel.

Fit-tielet lok hemm l-element materjali tat-truffa u jikkometti d-delitt tat-truffa kull min:

a. b'mezzi kontra l-ligi, jew
b. billi jaghmel uzu minn ismijiet foloz jew
c. ta' kwalifiki foloz jew
d. billi jinqeda b'qerq iehor u
e. ingann jew
f. billi juri haga b'ohra sabiex igieghel titwemmen l-ezistenza ta' intraprizi foloz,
g. jew ta' hila
h. setgha fuq haddiehor jew
i. ta' krediti immaginarji jew
j. sabiex iqanqal tama jew biza dwar xi grajja kimerika, jaghmel qliegh bi hsara ta' haddiehor.

…. Hu necessarju biex ikun hemm ir-reat ta' truffa, li l-manuvri jridu jkunu ta' natura li jimpressjonaw bniedem ta' prudenza u sagacja ordinarja, li jridu jkunu frawdolenti u li hu necessarju li jkunu impjegati biex jipperswadu bl-assistenza ta' fatti li qajmu sentimenti kif hemm indikat fil-ligi. ….”

Dwar l-artifizzji intqal mill-Qorti illi ***“hemm bzonn biex ikun reat taht l-artikolu 308 illi l-kliem jkun akkumpanjat minn apparat estern li jsahhah il-kelma stess fil-menti ta' l-iffrodat. Din it-tezi hija dik accettata fil-gurisprudenza ta' din il-Qorti anke kolleggjalment komposta fil-kawza “Reg vs Francesco Cachia e Charles Bech (03.01.1896 – Kollez.XV.350) li fiha intqal illi “quell' articolo non richiede solamente una asserzione mensioniera e falza, ma richiede inoltre che siano state impiegate, inganno, raggiro o simulazione, ed e' necessario quindi che la falza asseriva sia accompagnata da qualche atto diretto a darla fede.”***

Ghar-reati ta' truffa komtemplat fl-artikolu 308 tal-Kodici kriminali, il-Qorti iccitata lill-Imhallef Guze Flores fejn qal illi ***“kif jidher mid-dicitura partikolari deskrittiva adoperata, hemm bzonn li tirrizulta materjalita' specifika li sservi ta' supstrat ghall-verosimiljanza tal-***

falsita prospettata bhala vera u b'hekk bhala mezz ta' qerq. Ma huwiex bizzejjed ghal finijiet ta' dak l-artikolu affermazzjonijiet, luzingi, promessi, minghajr l-uzu ta' apparat estern li jirrivesti bi kredibilita' l-affermazzjonijiet menzjonjieri tal-frodatur. Il-ligi taghti protezzjoni specjali kontra l-ingann li jkun jirrivesti dik il-forma tipika, kwazi tejatrali, li tissupera il-kawtela ordinarja kontra s-semplici u luzingi, u li taghti li dawk l-esterjorita ta' verita kif tirrendi l-idea l-espressjoni felici fid-dritt Franciz mise-en-scene."

"….Kwantu jirrigwarda l-element formali, cioe' kwantu jirrigwarda d-dolo ta' dan ir-reat ta' truffa, jinghad illi jrid jkun hemm qabel xejn l-intenzjoni tal-frodatur li jipprokura b'ingann l-konsenja tal-flus jew oggett li jkun fi profit ingust tieghu. L-ingustizzja tal-profitt tohrog mill-artikolu 308 tal-Kodici Kriminali fejn il-kliem "bi hsara ta' haddiehor" ma jhallux dubbju dwar dan. Jigifieri biex ikun hemm l-element intenzjonali tar-reat ta' truffa, hemm bzonn li s-suggett attiv tar-reat fil-mument tal-konsumazzjoni tieghu ikun konxju ta' l-ingustizzja tal-profitt u b'dan il-mod il-legittima produttivita tal-profitt hija bizzejjed biex teskludi d-dolo."

Illi minn dina l-esposizzjoni maghmula mill-Qorti ta'l-Appell li iccittat diversi sentenzi ohra tal-Qrati taghna jidher illi l-elementi rikjesti sabiex jisussisti ir-reat tal-frodi baqghu invarjati fi-zmien.

Illi ghar-rigward ta'l-element soggettiv tar-reat tat-truffa, kif gie ritenut mill-awtur Francesco Antolisei, ikkwotat f'sentenza ohra moghtija mill-Qorti ta'l-Appelli Kriminali (Il-Pulizija vs Patrick Spiteri deciza 22/10/2004) : ***"L'agente … deve volere non solo la sua azione, ma anche l'inganno della vittima, come conseguenza dell'azione stess, la disposizione patrimoniale, come conseguenza dell'inganno e, infine, la realizzazione di quell profitto che costituisce l'ultima fase del processo esecutivo del delitto. Naturalmente occorre che la volonta sia accompagnata dalla consapevolezza del carattere frodatorio del mezzo***

usato, dell'ingiustizzia del profitto avuto in mira e del danno che ne deriva all'ingannato."

Illi sentenza fejn il-fattispecje taghha kienu jirrigwardaw proprju cekk mhux onorat hija dik moghtija mill-Qorti ta'l-Appelli Kriminali (sede inferjuri) fil-kawza fl-ismijiet Il-Pulizija vs Emanuele Vella deciza fl-20 ta' Gunju 1997 fejn il-Qorti stqarret:

"*Issa dak li ghamel l-appellant cioe' li hareg cekk meta fil-kont ma kellux fondi, ghalkemm certament kien hemm l-element tal-qerq ma jistax jinghad li f'dana il-kaz induca lil xi hadd milli jaghmel jew jonqos milli jaghmel xi haga bi hsara ghal dak ix-xi hadd u bi qliegh ghalih*." Il-Qorti tkompli tispjega illi fi kliem iehor ma hemmx u ma setax ikun hemm in-ness mehtieg bejn il-qerq adoperat mill-imputat u xi att ta' kummissjoni jew ommissjoni da parti tal-parti leza. Il-Qorti izzid illi peress illi dana in-ness huwa wkoll mehtieg ghall-finijiet tar-reat ikkontemplat fl-artikolu 309 lanqas ma jista jissussisti f'dana il-kaz ir-reat ikkontemplat fl-artikolu 309.

F'dana il-kaz ghalhekk l-element essenzjali ghal kummissjoni tar-reat tat-truffa u cioe' illi bl-agir tat-truffatur huwa ikun induca lill-vittma fi zball li permezz ta' dana l-izball il-vittma jaghmel jew jonoqs milli jaghmel xi haga bil-konsegwenza li issofri telf patrimonjali u bil-korrispondenti qligh ghall-agent certament ma jissussistiex f'dana il-kaz.

Ikkunsidrat,

Illi fir-rigward imbaghad tar-reat ta'l-approprjazzjoni indebita u dana kif ikkontemplat fl-artikolu 293 u 294 tal-Kodici Kriminali, l-Qorti ser taghmel ampja referenza ghal sentenza moghtija mill-Qorti ta'l-Appelli Kriminali fl-ismijiet Il-Pulizija vs Enrico Petroni u Edwin Petroni deciza fid-9 ta' Gunju 1998. Hemmhek il-Qorti addirittura stqarret li kienet qed issibha diffícli tifhem kif il-hrug ta' *cheque* fic-cirkostanzi ta' dak il-kaz seta' jammonta ghar-reat ta' misapproprjazzjoni. Il-Qorti imbaghad ghaddiet sabiex elenkat l-element essenzjali li isawwru dana ir-reat.

“Dana ir-reat isehh meta wiehed (1) jircevi flus jew xi haga ohra minghand xi hadd; (2) bl-obbligu li jrodd dawk il-flus jew dik ix-xi haga lura jew li jaghmel uzu minnhom b’mod specifiku; (3) u minflok ma jaghmel hekk idawwar dawk il-flus jew dak l-oggett bi profitt ghalih jew ghal haddiehor.”

Illi dina l-Qorti ma ghandha xejn x’ izzid ma’ dak mistqarr f’din is-sentenza. Il-hrug ta’ *cheques* minn persuna li taf li dawn ic-*cheques* ma jistghux jissarffu certament ma jammontax ghar-reat ta’ approprjazzjoni indebita kif ikkontemplat fil-ligi!

Ghaldaqstant, ghal dawn il-motivi l-Qorti qed tillibera lill-imputat mill-akkuzi migjuba fil-konfront tieghu.

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------